

YUN121
YUNAN KÜLTÜR TARİHİNE GİRİŞ

Dr. Öğr. Üyesi Esra Yalazi

eyalazi@ankara.edu.tr

YUNAN KARANLIK ÇAĞINDAN ARKAİK ÇAĞA DEĞİN YAŞANAN SÜREÇ

MÖ 1200'lerin ortalarından itibaren Yunan dünyasının Karanlık Çağ'a girdiğine dair yaygın bir inanç vardır; çünkü o zamana kadar ayakta olan saraylar yıkıma uğramış, önemli yerleşim merkezlerindeki canlılığın kanıtı olan arkeolojik veriler kesintiye uğramıştır. Özellikle MÖ 11. yy. ile 8. yy. arası dönem, arkeolojik verilerin azlığından ötürü Karanlık Çağ olarak adlandırılır.

YUNAN KARANLIK ÇAĞINDAN ARKAİK ÇAĞA DEĞİN YAŞANAN SÜREÇ

Ancak Lefkandi ve Nikhoria gibi tek tük yerleşim merkezleri, söz konusu çağ içinde varlığını koruyarak toplumsal zenginliğinden izler bırakmış ve Karanlık Çağ denilen dönemde dahi Yakındoğu dünyası ile Yunan dünyası arasında ticari ilişkilerin süregeldiğini bize göstermiştir. Karanlık Çağ, aslında MÖ 8. yy.'da adeta bir Rönesans olarak yaşanacak Yunan toplumunun yeniden şekillenmesi ve siyasi yapılanmasına yol açan pek çok dönüşümü de muhakkak içinde taşımaktadır.

YUNAN KARANLIK ÇAĞINDAN
ARKAİK ÇAĞA DEĞİN YAŞANAN
SÜREÇ

MÖ 8. yy. ise yepyeni bir çağın kent-devleti *polis*'in oluşumunun başlangıcını oluşturacaktır. Karanlık Çağ'ın en az veriye sahip olduğumuz kısmı MÖ 1200'ler ile 1050 arası dönemdir.

YUNAN KARANLIK ÇAĞINDAN ARKAİK
ÇAĞA DEĞİN YAŞANAN SÜREÇ:
DEĞİŞİMLER

MÖ 1050'den sonra;

Özellikle çömlek üretiminde uygulanan yeni teknik ve zengin şekil süslemeleri ile Protogeometrik denilen Attika menşeli yeni bir sanat üslubu ortaya çıktı.

Karanlık Çağ'da topluluklar arası ticaretin kesilmesi metal teminini (tunç için ihtiyaç duyulan bakır ve kalayı, ayrıca altın teminini) güçleştirince Yunan karasında bulunan ama önceleri işlenmeyen Demir, bu çağın yeni metali oldu.

YUNAN KARANLIK ÇAĞINDAN ARKAİK
ÇAĞA DEĞİN YAŞANAN SÜREÇ:
DEĞİŞİMLER

MÖ 1050'den sonra;
MÖ 1050'lerden itibaren Yunan karasından Anadolu kıyılarına bir kayma yaşanarak Batı Anadolu'da Ephesos, Kolophon ve Miletos gibi Yunan yerleşimleri kuruldu.
Yunan karasından Batı Anadolu kıyılarına yaşanan nüfus kaymaları ile Ege Deniz'i, İon Deniz'i haline geldi.

YUNAN KARANLIK ÇAĞINDAN ARKAİK
ÇAĞA DEĞİN YAŞANAN SÜREÇ:
TOPLUM

MÖ 1050-900 arası döneme karşılık gelen arkeolojik veriler, bize küçük toplulukların başında köy lideri ya da reisini andıran bir kabile şefi görünümünde olan yerel liderlerin varlığına işaret eder. Linear-B tabletlerde qa-si-re-u olarak geçen bu liderler, Yunancada daha sonra «basileus» kelimesi ile karşımıza çıkacak yerel krallara nerdeyse denk düşüyordu.

YUNAN KARANLIK ÇAĞINDAN ARKAİK
ÇAĞA DEĞİN YAŞANAN SÜREÇ:
TOPLUM

Söz konusu yerel liderlere ait yerleşim buluntuları önemli arkeolojik veri olarak iki yerde karşımıza çıkar; birisi Peloponnesos'taki bir Myken Krallığı olan Pylos'a bağlı Nikhoria kasabası, diğeri ise Euboa adasındaki yine bir Myken yerleşimi olan Lefkandi kasabası. Bu yerleşimler nüfusu çoğunlukla 200'ü geçmeyecek bir topluluğa işaret ediyordu.

YUNAN KARANLIK ÇAĞINDAN ARKAİK ÇAĞA DEĞİN YAŞANAN SÜREÇ: TOPLUM

Her iki yerleşim merkezinde de çevresindeki yapılardan daha büyükçe, dinsel bir işlevi de olan, zaman zaman toplanma merkezi olarak kullanılmış olabilecek kabile reisi evleri bulunmuştur. Bu evler daha sonra anıt mezar kompleksi gibi bir işlev kazanmış olabilir. Lefkandi'deki evde, Nikhoria'dakine göre daha fazla arkeolojik veriye sahibiz; kabile reisi ve ailesine ait demir silahlar, tunç, altın ve fildişinden lüks tüketim malları ve çömlekler söz konusu yapıda ortaya çıkarılmıştır.